

MINISTERUL SANATATII

ANALIZA DE SITUAȚIE ÎN CADRUL CAMPANIEI CU OCAZIA ZILEI NATIONALE FARA TUTUN 17 NOIEMBRIE 2011

Bolile legate de fumat fac anual în Europa 650 000 victime; 80 000 de decese sunt urmare a fumatului pasiv. Prevalența fumatului în populația generală peste 15 ani a UE este 35 % la bărbați și 25 % la femei.

Date epidemiologice in Romania

Începând cu anul 1990 prevalența fumatului a crescut în Europa de Est, fapt datorat în primul rând tranziției spre o economie de piață și apariției industriei internaționale a tutunului, care a promovat intens produsele în absența reglementărilor legislative care să limiteze acest lucru.

➤ În 1994, Centrul de Calcul, Statistică Sanitară și Documentare Medicală a efectuat o anchetă privind autoevaluarea sănătății, gradul de autonomie a handicapatului, comportamentul populației față de sănătatea proprie. Datele arătau creșterea procentului de fumători comparativ cu o anchetă similară din 1989 (25,9% în 1989 și 28,0% în 1994). Procentul fumătorilor era de aproape trei ori mai mare la sexul masculin comparativ cu cel feminin; dacă în mediul rural acest procent este de patru ori mai mare, în mediul urban era doar dublu. Aceste date demonstau la momentul respectiv încă funcționalitatea unor norme impuse la sate de o serie de percepțe culturale care nu permiteau femeilor să copieze acest obicei cu mare răspândire în rândul bărbaților.

➤ Studiul populațional realizat în 2003 de către Centrul pentru Politici și Servicii de Sănătate pe un eșantion reprezentativ la nivel național, format din 1209 persoane cu vârste cuprinse între 15 și 59 ani, intervievate direct, a arătat că mai mult de o treime din populație (35,1%) este reprezentat de persoane fumătoare. Acestea sunt persoane care au fumat cel puțin o sută de țigări în viața lor și care în ultima lună au fumat zilnic sau ocazional. Referitor la statutul de fumător există o diferență foarte mare pe sexe - aproape jumătate (46,4%) dintre bărbații cu vârste cuprinse între 14 ani și 60 de ani sunt fumători față de 24,1% dintre femeile din aceeași categoria de vârstă.

➤ În anul 2007 a fost repetat studiul din 2003, realizat de către Centrul pentru Politici și Servicii de Sănătate. Acesta a arătat că aproape o treime din populația vizată de studiu (30,0%) este reprezentată de persoane fumătoare. Cea mai mare prevalență a fumatului se întâlnește la grupa de vârstă 15-24 ani - 34,8% și 25-34 ani - 32,9%. Cea mai mare

parte a fumătorilor (61,6%) fumează între 10 și 20 de țigări pe zi. O persoană din zece fumează mai mult de 20 de țigări pe zi, 3 din 5 persoane au încercat măcar o dată să fumeze în viață. Din totalul fumătorilor, 58,0% au declarat că doresc să se lase de fumat, iar aproape jumătate dintre fumători au încercat să se lase de fumat cel puțin o dată în viață.

➤ Conform *Studiului de evaluare a cunoștințelor, atitudinilor și practicilor cu privire la fumatul activ și pasiv*, desfășurat în luna iulie 2009 de către Institutul de Pneumologie Marius Nasta pe un eșantion reprezentativ pentru populația cu vârste peste 15 ani, interviuat direct, o treime din eșantionul analizat (32,4%) este reprezentat de persoane *fumătoare*. Trei din cinci persoane din populația inclusă în lot au încercat să fumeze (57,5%). Procentul este diferit la femei și bărbați (46,8% față de 69,6%) dar este aproximativ similar la împărțirea pe grupe de vârstă.

Cea mai mare prevalență a fumatului se întâlnește la grupa de vârstă 25-44 de ani și anume 39,3%. La celelalte categorii de vârstă valorile au fost 33,9% pentru grupa 15-24 de ani și 27,6% pentru intervalul 45 de ani și peste (cea mai mică prevalență). Pe ansamblul eșantionului studiat se observă că prevalența fumătorilor este mai mare la grupele de vârstă tinere.

Procentul de fumători este mai mare în rândul persoanelor cu studii medii (79,69%) și în rândul persoanelor ocupate (57,39%).

Din totalul fumătorilor, 12,1% au început să fumeze înainte de vârsta de 15 ani (față de 8% câți fumau zilnic în 1999 așa cum arăta studiul ESPAD și față de 13,9% în 2003 – CAPCTR), în timp ce mai puțin de jumătate dintre aceștia (44,8%) au început să fumeze înaintea vârstei de 18 ani. Mai mult de jumătate dintre bărbați (53,7%) au început să fumeze înainte de vârsta de 18 ani, procentul femeilor care fumează de la aceleași vârste fiind de 30,6%.

Dintre persoanele care nu au fumat deloc în ultimele 30 de zile pentru că s-au lăsat de fumat (26,9% din eșantionul de fumători de 546 de persoane), aproape jumătate (46,3%) au procedat în acest fel pentru că au avut convingerea că fumatul dăunează grav sănătății, aproximativ o treime (36,1%) au renunțat pentru că fumatul le făcea rău, aproximativ un sfert (27,9%) consideră cheltuielile generate de acest obicei prea mari, iar unul din cinci respondenți s-a îmbolnăvit și a fost nevoit să se lase (20,4%) sau nu a mai simțit nevoie să fumeze (17,7%).

➤ Conform sondajului realizat de Institutul Roman pentru Evaluare și Strategie (IRES) în aprilie 2011, 76% dintre cei cuprinși în eșantion (cercetarea a avut loc pe un eșantion multi-stratificat, probabilistic de 1.960 de indivizi de peste 18 ani, reprezentativ pentru România, interviul fiind telefonic) spun că sunt nefumători. 24% dintre respondenți susțin că fumează și fac acest lucru zilnic (15%) sau cu o frecvență mai scăzută (9%). Procentul cel mai mare de persoane care fumează zilnic (22,5%) se regăsește în rândul tinerilor între 18 și 35 de ani. Cel mai mic procent (5,5%) este prezent în rândul celor peste 65 de ani.

În ceea ce privește vârsta la care au început să fumeze, trei sferturi dintre fumători au făcut acest lucru până la 25 de ani, 45% între 19 și 25 de ani, iar alți 31% au spus că au fumat pentru prima dată între 15 și 18 ani. Unul din 10 fumători a început să consume tutun atunci când avea sub 15 ani.

Potrivit sondajului, 60% dintre fumători au încercat să se lase de fumat în ultimele 12 luni, iar unul din 5 fumători reușesc să abandoneze fumatul pentru mai puțin de o zi.

Cei mai mulți care au încercat sunt fumătorii care locuiesc în mediul rural (67% față de 55,2% în mediul urban), dar și cei care locuiesc în zona de sud a țării sau în Moldova (peste 60% față de doar 50% în Transilvania).

➤ Conform Special Eurobarometer 332, prevalența fumatului în populația generală peste 15 ani din România era în 2009 de 30%, în scădere față de 31% în 2006.

Legislația antifumat în România

În România există legislație strictă antifumat începând din 2002 (legea nr. 349/2002; O.G. nr. 13/2003; legea nr. 275/2003).

Potrivit OU5/2008 privind modificarea și completarea Legii 349/2002 pentru prevenirea și combaterea efectelor consumului produselor din tutun, începând cu 1 ianuarie 2009, în spațiile publice închise fumatul este permis numai în camere exclusiv dedicate acestui scop, ventilate, și care să nu fie spațiu de transit sau de acces.

De la această dată, în restaurante și baruri, spațiile pentru fumat vor reprezenta maxim 50 la suta din suprafața spațiului alocat clienților și va fi obligatoriu să se asigure ventilare și izolarea lor de spațiile pentru nefumători. Localurile cu o suprafață mai mică de 100 metri pătrați pot alege să funcționeze fie ca unități în care se fumează, fie ca unități în care nu se fumează.

Acest lucru trebuie adus la cunoștința publicului, prin panouri de afișare. De asemenea, începând cu 1 ianuarie 2009 s-a interzis comercializarea produselor din tutun în incintă și în jurul spitalelor și unităților de învățământ cu excepția celor de învățământ superior.

De la 1 ianuarie 2009 legea prevede inscripționarea de avertismente pe toate produsele din tutun.

Prin OG5/2008 s-a decis ca distribuția gratuită a produselor din tutun tinerilor cu vârsta sub 18 ani sau sponsorizarea pentru produsele din tutun a evenimentelor și activităților destinate acestora sunt interzise, începând cu 1 ianuarie 2009. Potrivit actului normativ, este interzisă publicitatea la produsele din tutun în presa scrisă și în orice alte publicații și materiale tipărite, în salile de spectacol, cinematografe sau alte tipuri de săli de proiectie a materialelor vizuale destinate publicului. De asemenea, este interzisă publicitatea realizată prin intermediul mesajelor inscripționate pe suprafețele interioare și exterioare ale mijloacelor de transport în comun, precum și pe cele exterioare ale oricărui mijloc de transport, precum și folosirea marilor produselor din tutun pe alte produse decât cele de tutun sau pe servicii care nu au legătură cu comerțul cu produse din tutun, cu excepția acelor produse necesare fumatului, precum scrumiere, brichete, chibrituri.

A fost interzisă și publicitatea pentru produsele din tutun realizată prin crearea, comercializarea sau oferirea gratuită de jocuri, inclusiv cele destinate utilizării pe calculator, sau jucării care promovează fumatul sau în care este utilizată o marcă de produs din tutun.

Din prezentarea anterioară a legislației, este evident că țara noastră are cadrul legal necesar pentru a obține în timp reducerea consumului de tutun în rândul populației, însă nu este suficientă existența bazei legale, eficiența actelor normative fiind asigurată prin cunoașterea textelor legale și aplicarea acestora.